

شماره تابستان فصلنامه «نسخه» (Nüsha) که به زبان ترکی استانبولی در ترکیه به چاپ می‌رسد مشتمل است بر ۱۹ مقاله. نخستین جستار این فصلنامه «بدبینی در شعر فارسی پس از دوران مصدق» نام دارد. در این مقاله حجابی کرلانچیچ (Hicabi Kirlangıç) می‌گوید که پس از کودتای ۲۸ مرداد، فضای جدیدی در جامعه ایران گشوده شد. شعر مدرن ایران زیر نفوذ این فضا تطوّر یافت و اغلب شاعران با به‌کارگیری زبان سمبولیک و وضعیت اجتماعی ایران را به تصویر کشیدند. وی با تکیه بر همین برهان معتقد است که یکی از مضامین مهم شعر در آن دوره بدبینی است. در این مقاله مؤلف عناصر بدبینی خاصه در اشعار شاملو، اخوان ثالث، نصرت رحمانی و هوشنگ ابتهاج را تجزیه و تحلیل می‌کند.

دریا اورس (Derya Örs) در مقاله خود به زندگانی و آثار نجم‌الدین دایه، معروف به نجم‌الدین رازی از مشایخ صوفیه (۷ هـ. ق) پرداخته است. این عارف در حمله مغول به سال ۶۱۸ هـ. ق از ری به اردبیل گریخت و از آنجا به آسیای صغیر. در ملطیه به دیدار شیخ شهاب‌الدین ابوحفص عمر سهروردی شتافت و به خدمت علاءالدین کیتباده، پادشاه سلجوقی در آمد. در قونیه با مولانا جلال‌الدین بلخی و صدرالدین قونوی هم دیدار کرد، و در نهایت از آسیای صغیر به بغداد رفت و در همانجا دار فانی را وداع گفت. مرصادالعباد و رساله عشق و عقل مهمترین آثار او قلمداد می‌شود. دریا اورس در این جستار حوادث سیاسی و اجتماعی دوران

نجم‌الدین را بررسی می‌کند. می‌توان گفت که بیت‌الغزل مقاله اورس، مسائل ایران در عصر نجم‌الدین، مسائل صفویه و تحلیل مهمترین اثر نجم‌الدین رازی، مرصادالعباد است.

حسن‌الماز (Hasan AImaz) مقاله «حافظ و نقش او در ساقی‌نامه فضولی» نوشته اصغر دلبری‌پور را به ترکی استانبولی برگردانده است. در این جستار نخست در باب نوع ادبی و مشخصه‌های آن در ادبیات عربی و ترکی و فارسی بحث می‌شود. آنگاه نویسندگان «ساقی‌نامه‌های حافظ» را با «فضولی بغدادی» مقایسه و تأثیر فضولی از حافظ را تفسیر می‌کند.

شادی آیدین (Sadi Aydin) در باب سلاطین شاعر عثمانی که به فارسی شعر می‌سرودند مقاله مبسوطی نوشته است. آیدین با طرح این موضوع که سلاطین عثمانی در مدارس خوب تعلیم می‌دیدند و زبان و ادبیات فارسی را کاملاً فرا می‌گرفتند دیوانهای آنان را بررسی می‌کند.

عثمان بیلان اوزجان (Asuman Belen Özcan) در مقاله «زنان رمان‌نویس» اظهار می‌دارد که نویسندگان زن در ادبیات اردو، در اواخر قرن نوزدهم با نوشتن رمان پا به عرصه ادب گذاشتند. اولین رمان‌نویسان زن، محمدبیگم و رشیدالدین نساءبیگم بودند. در قرن نوزدهم آرام آرام گرایش متفاوتی در عرصه رمان‌نویسی ظهور کرد. زنان رمان‌نویس در آغاز شروع به اصلاح نوشتار خود کردند. این رویکرد بعدها به موضع‌گیری بر ضد رمان انجامید.

سونر گوندوز (Soner Gundüzöz) در جستار خود در باب پاره‌ای ساختارهای زبان‌شناختی بحث می‌کند که برخلاف قواعد نحوی قرآن است. وی خاطرنشان می‌کند که پاره‌ای از خاورشناسان بدون آگاهی از ساختارهای شعری، به بحث در باب قواعد نحوی قرآن پرداخته‌اند و از این رهگذر مرتکب خطاهای عمیقی شده‌اند. وی حتی معتقد است که اگر شرق‌شناسان اشعار دوران پیش از اسلام را بررسی می‌کردند، درمی‌یافتند که این حالت به صلابت شعرهای شاعران دوران پیش از اسلام نه تنها آسیبی نمی‌رساند بلکه بر غنای گفتارشان می‌افزاید. گوندوز در ادامه چنین استنتاج می‌کند که اگر پاره‌ای از ساختارهای قرآنی در تضاد با قواعد دستوری‌اند فی الواقع این تضاد ریشه در دیالوگهای مختلفی دارد که نحو زبان عربی بر مبنای همان دیالوگهای ادبی استوار است و وجه مشترک تمام دیالوگهاست. بخش دوم این مقاله در شماره پاییز نسخه چاپ خواهد شد.

مقاله تاج‌الدین اوزون (Tacettix Uzun) تعلق دارد به لغت‌نامه صباح‌الصبيان و زبان عربی و

لغت‌نامه‌های عربی - ترکی.

یاشار کوچاک (Yasar Koçak) در باب تاج‌العروس من شرح جواهر القاموس یکی از لغت‌نامه‌های معتبر عربی مرتضی زبیدی (متوفی ۱۲۰۵) نوشته است. در این مقاله مؤلف درباره زندگی و آثار او بحث می‌کند، و معتقد است که مرتضی زبیدی در دوران خود تأثیر

Nüsha

Şarkiyat Araştırmaları Dergisi
Journal of Oriental Studies

Yıl/Volume: II, Sayı/Issue: 6, Yaz/Summer 2002

۱۰۲

شگرفی در ادبیات و فرهنگ عرب داشته است و نیز یاشار کوچاک در این جستار به مسائلی از قبیل ادبیات عرب، زبان و تصوف هم توضیحاتی داده است.

از دیگر مقالات مهم این مجموعه می‌توان به مقاله حسین قاضی توپدمیر (Hüseyin Gazi Topdemir) درباره کمال‌الدین ابوالحسن محمدبن حسن اشاره کرد. کمال‌الدین ریاضی‌دان و فیزیکدان بزرگ ایرانی است که او را همپایه ابن‌هیثم و حتی از لحاظ ابتکار برتر از وی شمرده‌اند. از آثار وی می‌توان به تذکرة الاحباب در اعداد متحابه و کتاب اساس القواعد فی اصول الفوائد در شرح الفوائد البهائیه اشاره کرد. اما مهمترین اثر کمال‌الدین فارسی کتاب تنقیح المناظر است که فی الواقع شرح تفصیلی و بدیع بر کتاب المناظر ابن‌هیثم است که گویا استادش قطب‌الدین شیرازی توجه او را بدان کتاب جلب کرد. کتاب تنقیح المناظر کتابی است در علم نور که کمال‌الدین نظریات مهمی در آن شرح داده است. پاره‌ای از صاحب‌نظران معتقدند که توجیه و تفسیری که کمال‌الدین برای قوس و قزح آورده است بهتر از توجیه معاصران اروپایی اوست. فی‌المثل وی برای جلوگیری از کج‌نمای کروی، عدسیهای هذلولوی را پیشنهاد می‌کند. و توجیهی که برای انکسار نور آورده، حاکی از این است که وی هم محدود بودن سرعت نور و هم عظمت آن را می‌دانست. و حتی می‌دانست که سرعت نور در محیط‌های مختلف متفاوت است. در نهایت این که استعمال اطاق تاریک از ابن‌هیثم است که به دست کمال‌الدین اصلاح بسیار

یافت. اما کتاب تنقیح المناظر نخستین بار در حیدرآباد دکن چاپ شده و گویا بخشهایی از آن به آلمانی نیز ترجمه شده است. مؤلف در این مقاله با تسلط به موضوع به بررسی آرای کمال‌الدین فارسی در حوزه نورشناسی پرداخته است.

نشر مرکز منتشر کرده است:

آزادی و فرهنگ / دکتر مصطفی رحیمی

در سایه‌ی اکثریت‌های خاموش / ژان بودریار / ترجمه‌ی پیام یزدانجو
به سوی پسامدرن / پیام یزدانجو

درباره‌ی تقسیم کار اجتماعی / امیل دورکیم / ترجمه‌ی باقر پرهام

زمان و نامیرایی در سینمای تارکوفسکی / دکتر محمد صنعتی

هایدگر و تاریخ هستی / بابک احمدی

دین مسیح / برایان ویلسون / ترجمه‌ی حسن افشار

گفت‌وگو / ترجمه / علی صلح‌جو / مرکز علوم انسانی

عرفان و رندی در شعر حافظ / داریوش آشوری

هرمنوتیک مدرن / ترجمه‌ی بابک احمدی، مه‌ران مهاجر، محمد نبوی

نشر مرکز، تهران، صندوق پستی ۵۵۴۱ - ۱۴۱۵۵ - تلفن: ۸۹۶۵۰۹۸